

Türkiye'de Yoksulluk Dinamikleri

Seyfettin Gürsel* ve Ayşenur Acar**

Yönetici Özeti

Türkiye'de 2008'den 2011'e görelî gelir yoksulluğu oranı yüzde 24,1'den yüzde 22,9'a düşmüştür. Kimlerin yoksullaştığı, kimlerin yoksulluktan çıktığı ve bu geçişlerde ne gibi faktörlerin etkili olduğu soruları, yoksullukla mücadele politikalarının tasarlanması ve etkin bir şekilde uygulanması açısından oldukça önemlidir. Bu araştırma notunda, 2008-2011 döneminde, yoksulluktan çıkış ve yoksulluğa girişlerde hangi faktörlerin etkili olduğunu inceliyoruz. Bulgulara göre, incelediğimiz 4 yıl boyunca, sadece emek dışı gelir sahibi olmanın daha çok yoksul olmayan haneler arasında görülen bir durumken, sadece emek geliri sahibi olmak daha çok 4 yıl boyunca yoksul olan haneler arasında görülen bir durum. Eğitim seviyesi yoksul olmayanlar arasında en yüksek iken, yoksullar arasında da en düşüktür, ki bu bulgu yoksul olmayanlar ortalama ortaokul mezunu iken, yoksulların ilköğretim mezunu bile olmadığı anlamına gelmektedir. Bununla beraber, yoksulluğa girenlerin ortalama eğitim seviyesinin yoksulluktan çıkanlara kıyasla düşük olduğu görülmektedir. Bu bulgulardan hareketle, Türkiye'de düşük eğitim seviyesi ile yoksul olma arasında pozitif bir ilişki bulunduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca, yoksul haneler yoksul olmayan hanelere kıyasla daha kalabalık ve daha çok çocuklu hanelerde yaşamaktadır. Öte yandan, geçişlerde hangi faktörlerin etkili olduğuna dair yaptığımız ekonometrik analiz sonuçları, yoksulluk geçişlerinde hane halkı bireylerinin işgücü piyasası durumlarındaki değişikliklerden çok, gelir türlerindeki parasal değişimlerin (emek, müteşebbis, emeklilik, kira/varlık gelirindeki parasal artışlar-azalışlar) anlamlı etkilere sahip olduğunu göstermektedir.

Yoksulluk geçişleri

Yoksulluk, iktisat literatürünün başından beri araştırmacıların ve politika yapıcılarının gündeminde olmuştur. Özellikle, yoksulluk analizi yapmaya imkan veren veri setlerinin daha fazla ulaşılabilir hale gelmesiyle, yoksulluğu inceleyen geniş bir literatür ortaya çıkmıştır. İki önemli soru literatürdeki çalışmaların ana konusunu oluşturuyor: (i) yoksul kime denir ve (ii) yoksul olmayı ne belirler. Ancak bugüne dek ne yoksul kişileri tanımlamak için genel geçer bir ölçüt ne de yoksulluğun belirleyicileri üzerinde bir görüş birliği sağlanabildi.¹

* Prof. Dr. Seyfettin Gürsel, Betam, Direktör, seyfettin.gursel@eas.bahcesehir.edu.tr

** Dr. Ayşenur Acar, Betam, Araştırma Asistanı, ayşenur.acar@eas.bahcesehir.edu.tr

¹ Yoksulluğun ölçümü ile başlayacak olursak, bu alanda iki farklı yaklaşım söz konusu: parasal ve parasal olmayan yoksulluk ölçütleri. Parasal göstergelere (gelir veya harcama) dayalı yoksulluk ölçütleri geleneksel yoksulluk yaklaşımlarıdır. Fakat Townsend (1979)'un öne sürdüğü yoksulluğun ölçülmesinde parasal olmayan çeşitli göstergelerde (sağlık, yaşam koşulları, eğitim, işgücü piyasası gibi) "yoksulluk" ve Sen (1985)'in tanıttığı "capability" yaklaşımları sayesinde yoksulluk yazınında ölçüme dair yeni yöntemlerin geliştirilmesine yol açmıştır. Yoksulluk literatüründe yoksulluğun sadece tek bir göstergeyle ele alınamayacağı yani tek boyutlu olmadığı, aksine yoksulluğun sağlık, eğitim, işgücü piyasası gibi çeşitli alanlarla da yakından ilgili ve çok boyutlu bir olgu olduğu kanısı yaygın hale gelmiştir. Ancak, literatürde bu konudaki tartışmalar hala sürmektedir.

Bu araştırma notunda, yoksulluk ölçüm yöntemleri tartışmasını bir kenara bırakıp, sıklıkla kullanılan görelî parasal yoksulluk ölçütünü kullanarak, 2008-2011 döneminde Türkiye'deki yoksulluğun devinimini inceliyoruz. Diğer bir değişle: Yoksulluğu ne belirler? Bireyler yoksulken ne olur da yoksulluktan çıkarlar ya da tam tersi yoksul değillerken ne olur da yoksulluğa girerler sorularını ele alıyoruz.

Yoksulluk durağan bir durum değildir. Kullanılan yoksulluk tanımına göre, kimi hane halkları belirli bir dönem boyunca yoksul kalmaya devam edebilirler. Kimileri ise yoksul iken yoksulluktan çıkabilir ya da yoksul değilken yoksullaşabilirler. Türkiye'de 2008'den 2011'e görelî gelir yoksulluğu oranı yüzde 24,1'den yüzde 22,9'a (1,2 yüzde puan) düşse de halihazırda önemli bir sorundur.² Bu, toplumda bazılarının yoksullaştığını, bazılarının da yoksulluktan kurtulduğunu gösterir. Yoksulluk geçişleri ve bu geçişlere neden olan olayların-faktörlerin analizi yoksulluğu azaltmayı hedefleyen politikalar açısından aydınlatıcıdır.³

TÜİK tarafından yayınlanan Gelir Dağılımı ve Yaşam Koşulları Anketi (GYKA) fert ve hane bilgilerine dair değişkenler (işgücü piyasası, gelir türleri, konut vs.) içerdii için detaylı bir yoksulluk analizi yapmaya imkan vermektedir.⁴ Bu anketin 2008-2011 arasındaki dönemi kapsayan panel veri setini ve görelî gelir yoksulluğu ölçütünü kullanıyoruz.⁵ Avrupa Birliği Komisyonu tarafından önerilen ve yoksulluk literatüründe sıklıkla kullanılan, fert başına düşen eşdeğer medyan hane halkı kullanılabilir gelirin yüzde 60'ını görelî yoksulluk sınırı olarak belirliyoruz. Buna göre, fert başına düşen medyan eşdeğer hane halkı kullanılabilir geliri ülke genelinde belirlenen yoksulluk sınırından düşük ise o kişiyi yoksul olarak tanımlıyoruz. Bu tanıma göre Türkiye'de ele aldığımız 2008-2011 döneminde görelî gelir yoksulluk oranı yüzde 24,1'den yüzde 22,9'a (1,2 yüzde puan) düşmüştür.

Analizi řu 4 grup ile sınırlıyoruz: 4 yıl boyunca yoksul olmayan, 4 yıl boyunca yoksul olanlar ile 2008'de yoksul olmayıp sonraki bir yılda yoksulluğa girip incelediğimiz dönemin sonuna kadar yoksul olarak gözlenen, 2008'de yoksul olup sonraki bir yılda yoksulluktan çıkıp incelediğimiz dönemin sonuna kadar yoksul olmayanlar. Tablo 1'de söz konusu gruplardaki kişi sayısı gösterilmiştir.⁶ Buna göre incelediğimiz 4 yıl boyunca yoksul olmayanların oranı yüzde 62,7 iken (33,6 milyon kişi), yoksul olanların oranı ise yüzde 9,7'dir (5,2 milyon kişi). Başlangıç yılı olan 2008'de yoksul olmayıp, ileriki yıllarda yoksulluğa giren ve 2011 yılına kadar yoksul kalanların (yoksulluğa girenler) oranı ise 6,9 iken

² TÜİK'in yayınladığı resmi görelî yoksulluk sınırı fert başına düşen eşdeğer medyan hane halkı kullanılabilir gelirin yüzde 60'ıdır. Eşdeğer fert geliri, fert yoksulluğunu ölçmek için önce hanelerin yetişkin ve çocuk sayısı miktarını ve bilişimini dikkate alarak hesaplanır. Bu düzeltmenin nedeni hanelerin gıda, giysi gibi bireysel tüketimlerinin yanı sıra konut harcamaları gibi ortak tüketimlere de sahip olmalarıdır. Eşit geliri olan ancak farklı büyüklüğe ve bileşime sahip iki haneye mensup fertlerin gelirlerini hesaplamak için hane gelirini toplam fert sayısına bölmek yerine fert başına düşen gelir belirli bir düzeltme formülü kullanılarak belirlenir. Bu araştırmada kullanılan formül EuroStat formülüdür. İlk yetişkin 1, diğer yetişkinler 0,5, çocuklar ise 0,3 kabul edilir. Örneğin iki yetişkinden ve iki çocuktan oluşan bir hanenin toplam geliri 4'e değil, 2,1'e (1+0,5+0,3+0,3) bölünerek fert başına düşen gelir belirlenir.

³ Literatürde Bane ve Ellwood (1986)'un bu konuyu ele alan öncü makalesinden itibaren sıkça ele alınan bir konudur. Ancak, Türkiye'de yoksulluk geçişleri fazla çalışılmış bir konu değildir. Bildiğimiz kadarıyla iki çalışma mevcut, Şeker ve Dayıoğlu'nun 2014 yılına ait, Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) yayınladığı Gelir Dağılımı ve Yaşam Koşulları Anketi'nden (GYKA) elde ettiği 2006-2009 yıllarına ait panel veri setini kullanarak yaptığı çalışma ile Acar ve Başlevent'in 2014 yılına ait, aynı anketten elde edilen 2007-2010 yıllarına ait panel veri setini kullanarak yaptığı çalışma

⁴ GYKA 2006 yılından itibaren yıllık olarak TÜİK tarafından yayınlanmaktadır.

⁵ GYKA panel verisi "dönel (rotational)" panel şeklinde tasarlanmıştır ve 2006 yılından itibaren 4'er yıllık dönemi kapsayacak şekilde yayınlanmaktadır.

⁶ Tabloda 4 yıl boyunca ankette kalan hanelerde yaşayan kişiler göz önüne alınmıştır (örneklem sayısı 43 bin 54 kişi). Yoksulluğa girip çıkan kişileri (örneklem sayısı 5 bin 926 kişi) analiz kapsamı dışında bırakıyoruz, ki bu da örneklemimizin yaklaşık yüzde 11'e tekabül etmektedir.

(3,7 milyon kişi), 2008 yılında yoksul olup ileriki yıllarda yoksulluktan çıkarak 2011 yılına kadar yoksul olmayanların (yoksulluktan çıkanlar) oranı ise 8,2'dir (4,4 milyon kişi). Açıkça görülebildiği gibi, geniş bir kitle yoksulluktan çıkarken neredeyse bir o kadar kişi de yoksullaşmıştır. Halbuki, sadece yoksulluk oranlarındaki düşüğe bakılıyorsa, bu geçişler göz ardı edilecekti. Bu da yoksulluk politikalarının tasarlanması açısından önemli bir konu.

Tablo 1 Yoksulluk geçişleri (2008-2011)

	Yoksulluk durumu				Kişi sayısı (ağırlıklandırılmış, 000)	Dağılımı (%)
	2008	2009	2010	2011		
4 yıl boyunca hiç yoksul değil	YD	YD	YD	YD	33,592	62.7
Yoksul değilken yoksulluğa girenler	YD	YD	YD	Y	1,521	2.8
	YD	YD	Y	Y	909	1.7
	YD	Y	Y	Y	1,280	2.4
Yoksulken yoksulluktan çıkanlar	Y	YD	YD	YD	1,946	3.6
	Y	Y	YD	YD	1,208	2.3
	Y	Y	Y	YD	1,247	2.3
4 yıl boyunca yoksul	Y	Y	Y	Y	5,187	9.7
Toplam					53,562	

*"YD" yoksul olmama durumunu gösterirken, "Y" yoksul olma durumunu göstermektedir.

Kaynak: Betam hesaplamaları, Gelir ve Yaşam Koşulları Panel Veri seti, TÜİK, 2008-2011

Yoksulluğa giren ve çıkanların karakteristikleri nelerdir? Bulgulara göre, eğitim seviyesi yoksul olmayanlar arasında en yüksek iken (5,6 yıl), yoksullar arasında da en düşüktür (2,2 yıl). Bu, yoksul olmayanlar ortalama ortaokul mezunu iken, yoksulların ilköğretim mezunu bile olmadığı anlamına gelmektedir. Yoksulluğa girenlerin (3,2 yıl) ortalama eğitim seviyesi de yoksulluktan çıkanlara (3,5 yıl) kıyasla düşüktür. Bu bulgular, Türkiye'de düşük eğitim seviyesi ile yoksul olma arasındaki pozitif ilişkiyi vurgulamaktadır (Tablo 2).

Öte yandan, yoksul haneler yoksul olmayan hanelere kıyasla daha kalabalık ve daha çok çocuklu hanelerde yaşamaktadır. Öyle ki, yoksul olmayan hanelerin ortalama hane büyüklüğü ve çocuk sayısı yaklaşık olarak sırayla 4 ve 1 iken, yoksul hanelerin ortalama hane büyüklüğü ve çocuk sayısı sırayla 6 ve 3'dür. Yoksulluğa giren ve yoksulluktan çıkan hanelerde ise ortalama hane büyüklüğü ve çocuk sayısı bakımından önemli bir fark bulunmamaktadır (Tablo 2).

Yoksul olmayan hanelerde ortalama çalışan sayısı, yoksul hanelere kıyasla düşük iken, yoksulluktan çıkan hanelerde bu sayı yoksulluğa giren hanelere kıyasla yüksektir (Tablo 2). Diğer yandan ortalama emekli sayısı yoksul olmayan hanelerde en yüksek iken, yoksul hanelerde en düşüktür (yüzde 3). Fakat bu sayı yoksulluktan çıkanlar arasında yoksulluğa girenlere kıyasla daha düşüktür. Çalışan sayısında gözlemlediğimiz bulguları emek gelirinde de görüyoruz. Sadece emek geliri sahibi olmak en çok yoksulluğa giren haneler arasında yaygın, yoksul olmayan hanelerde ise en az yaygın olduğu gözlemlenmektedir. Tam tersi bir şekilde, sadece emek dışı gelir sahibi olmak da en çok yoksul olmayan haneler arasında görülürken, yoksul haneler arasında da en az görülen bir durumdur.⁷

⁷ Emek dışı gelir, sosyal transferler, emeklilik geliri, kira ve varlık gelirinden oluşmaktadır.

Tablo 2 Yoksulluk durumuna göre temel özellikler (Ortalama, 2008-2011)

	Yoksul değil	Yoksulluktan çıkanlar	Yoksulluğa girenler	Yoksul
Eğitim süresi (yıl)	5.6	3.5	3.2	2.2
Hane büyüklüğü	3.5	4.6	4.9	6.0
Çocuk sayısı	0.8	1.5	1.4	2.6
Çalışan sayısı	1.1	1.5	1.3	1.3
İşsiz sayısı	0.1	0.1	0.2	0.2
Emekli sayısı	0.32	0.08	0.11	0.03
Sadece emek geliri sahibi olmak (%)	33.3	34.7	40.2	39.4
Sadece emek dışı gelir sahibi olmak (%)	33.9	33.0	32.3	29.1

Kaynak: Betam hesaplamaları, Gelir ve Yaşam Koşulları Panel Veri seti, TÜİK, 2008-2011

Yoksul olmayı ne belirler?

Bu bölümde, hanelerin yoksulluğa giriş ve yoksulluktan çıkış ihtimalleri üzerinde hangi faktörlerin etkili olduğu sorusunu ele alıyoruz. Bunun için hem 4 yıl boyunca yoksul kalan ile başlangıç yılında yoksul olup ileriki bir yılda yoksulluktan çıkan ve öyle de kalan haneleri karşılaştırıyoruz, hem de 4 yıl boyunca yoksul olmayanlarla başlangıç yılında yoksul olmayıp ileriki bir yılda yoksulluğa giren ve yoksul kalan haneleri karşılaştırıyoruz. Hane halkının ortalama eğitim süresini ve 2008-2011 arasındaki hane halkı kompozisyonunda (hane büyüklüğü, işçi, işsiz ve emekli sayısındaki değişiklik) ve hanenin aldığı gelir türlerindeki parasal değişimleri (emek, müteşebbis, emeklilik, sosyal transfer ve kira/varlık gelirlerindeki değişimler) açıklayıcı değişkenler olarak kullandık.

Sonuçlar Tablo 3'te gösterilmiştir. Buna göre, hanedeki ortalama eğitim süresinin yoksulluktan çıkma ihtimali üzerinde pozitif etkisi varken, yoksulluğa girme ihtimali üzerinde negatif bir etkisi bulunmaktadır. Yani, eğitim seviyesi yüksek haneler yoksulluk yaşasalar bile, bu durumdan çıkma ihtimalleri daha yüksektir. Hane büyüklüğündeki artış yoksulluktan çıkma ihtimalini negatif etkilerken, yoksulluğa girme ihtimalini pozitif bir şekilde etkilemektedir. Diğer bir değişle, kalabalık hanelerin yoksulluktan çıkma ihtimalleri daha azken, yoksulluğa girme ihtimalleri de daha fazla. Diğer incelediğimiz hane halkı kompozisyonuna dair değişkenlerdeki değişimin (hane halkı büyüklüğündeki değişim, hanedeki işçi sayısındaki değişim ve hanedeki emekli sayısındaki değişim) yoksulluğa giriş ve çıkış üzerinde anlamlı bir etkisi gözlemlenmemektedir. Gelir türlerindeki parasal değişikliklere baktığımızda ise, emek, müteşebbis, emeklilik ve sosyal transfer gelirlerindeki parasal artışlar yoksulluktan çıkış ihtimalini pozitif etkilerken, yoksulluğa giriş ihtimalini negatif etkilemektedir. Öte yandan, kira/varlık gelirindeki parasal artışın yoksulluktan çıkış ihtimali üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı görülüyor.⁸

Bulgular, yoksulluk geçişlerinde hane halklarının gelir türlerinde meydana gelen olayların hane halkı bireylerinin işgücü piyasası ile bağlantılı olaylarından daha fazla etkilendiğine işaret eden Seker ve Dayıoğlu (2014)'nin 2006-2009 dönemine ait ve Acar ve Başlevent (2014)'in 2007-2010 yıllarına ait çalışmalarının sonuçları ile uyumludur.

⁸ Sadece 2008-2011 yılları arasındaki değil, ardarda yıllar arasındaki değişimler de hanelerin yoksulluk geçişlerinde etkili olabilir düşüncesiyle, ek analizlerde söz konusu değişimleri ekonometrik modelde açıklayıcı değişken olarak kullandık. Ancak, anlamlı bir fark bulamadık. Analizin kolaylığı açısından sadece 2008-2011 yılları arasındaki değişimleri kullanarak elde ettiğimiz sonuçları sunuyoruz.

Tablo 3 Yoksulluk durumlarının belirleyeni

	Yoksulluktan çıkış (4 yıl boyunca yoksul olanlara kıyasla)	Yoksulluğa giriş (4 yıl boyunca yoksul olmayanlara kıyasla)
Eğitim süresi (yıl)	0.154** (0.047)	-0.196*** (0.023)
Hane halkı büyüklüğündeki değişim (2008-11)	-0.554*** (0.130)	0.415*** (0.059)
Hanedeki işçi sayısındaki değişim (2008-11)	-0.124 (0.091)	-0.065 (0.073)
Hanedeki işsiz sayısındaki değişim (2008-11)	-0.121 (0.168)	0.113 (0.124)
Hanedeki emekli sayısındaki değişim (2008-11)	-1.431 (0.806)	-0.288 (0.183)
Emek gelirindeki değişim (2008-11)	0.271*** (0.033)	-0.062*** (0.008)
Müteşebbis gelirindeki değişim (2008-11)	0.209*** (0.029)	-0.019*** (0.004)
Emeklilik gelirindeki değişim (2008-11)	0.441*** (0.114)	-0.054*** (0.013)
Sosyal transfer gelirindeki değişim (2008-2011)	0.383* (0.150)	-0.177* (0.083)
Kira/varlık gelirindeki değişim (2008-11)	0.174 (0.155)	-0.082** (0.030)
Sabit terim	-1.267*** (0.170)	-0.650*** (0.102)
N	393	1854
pseudo R²	0.398	0.232

Standart hatalar parantez içinde gösterilmiştir.

*** p<0.001, ** p<0.01, * p<0.05

Kaynak: Gelir ve Yaşam Koşulları Panel Veri seti, TÜİK, 2008-2011; Betam hesaplamaları

Not: Ekonometrik analiz hane bazında yapılmıştır.

Sonuçlar ve Politika Önerileri

Yoksulluk literatüründe, halihazırda yoksul kişileri tam anlamıyla belirleyen bir genel geçer ölçüm tekniği olmaması nedeniyle yoksulluk çetrefilli bir konudur. Çeşitli ihmalleri-eksiklikleri ile beraber sıklıkla kullanılan yöntemlere göre yoksul kişiler tanımlanmakta ve buna dayalı yoksulluğu azaltıcı politikalar tasarlanmaktadır. Biz resmi olarak kullanılan görelî yoksulluk ölçütü seçerek bir yoksulluk analizi yaptık. Ancak, daha detaylı bir analiz yapılması gerektiğini de vurgulamak istiyoruz. Yine de araştırmamız Türkiye'deki yoksulluğa dair önemli bilgiler vermektedir. Buna göre, Türkiye'de 2008-2011 yılları arasında, görelî yoksulluk oranı 1,2 yüzde puan düşmüştür. Söz konusu giriş ve çıkışlara nelerin neden olduğu sorusunun analizi yoksulluğu azaltmayı hedefleyen politikaların ana konusunu oluşturmaktadır. Dolayısıyla, bu olayların ve faktörlerin incelenmesi bu açıdan oldukça önemlidir. İncelenilen dönemin 2008 krizinin olumsuz sonuçlarını içermesini de göz önünde bulundurarak,

araştırma notundan elde ettiğimiz sonuçlardan hareketle birkaç politika önerisini tartışmaya açmak istiyoruz.

1) Hane büyüklüğündeki artışın yoksullaşma ihtimalini arttırırken, yoksulluktan çıkma ihtimalini azaltması, nüfus planlaması politikalarını sorgulamaya neden olmaktadır. Örneğin, Hükümet'in "3 çocuk" önerisinin yoksulluğu arttırıcı etkisinin olacağı açıktır. Örneğin, Acar (2014), Türkiye'de çocukluklarında yoksul ailelerde yetişenlerin yetişkinliklerinde de yoksul olma ihtimallerinin fazla olduğuna işaret etmektedir. Dolayısıyla, çocuk sayısının yoksulluğun kuşaklararası aktarımına katkıda bulunabileceğini ve kolaylıkla yoksulluk döngüsünden kolaylıkla çıkılamayabileceği unutulmamalı.

2) Çalışıyor olmanın kişileri yoksulluktan kurtarmaya yetmediği ya da anlamlı bir etkisinin olmadığı açıkça görülüyor. Zaten literatürde istihdam ve yoksulluk arasındaki ilişkinin zayıf olduğunu öne süren çalışmalar kayda değerdir. Daha açık bir ifadeyle, istihdam yaratmak yoksulluğa karşı her zaman etkin bir çözüm olmayabilir, yani çalışıyor olmak yaşam standardının yükselmesi anlamına gelmeyebilmektedir (WorldBank, 2012). Bu noktada, ILO'nun nitelendirdiği "insana yakışır iş"lerin yaratılması önemlidir. Fakat bunun haricinde, var olan işsizliği düşürmeyi hedefleyen politikalara (eğitimde yapısal reformlar, kadın işgücüne katılımının arttırılması gibi) da odaklanmak gerekir çünkü bu politikaların yoksullukla mücadele açısından önemli olduğunu düşünüyoruz.

3) Gelir türlerinde meydana gelen parasal değişikliklerin söz konusu geçişlerde etkili olması, yoksulların gelirini arttırmayı hedefleyen politikaları önemli hale getirmektedir. Ancak bu noktada şunu da unutmamak gerekir: Daha önce de belirttiğimiz gibi göreceli gelir yoksulluğu ölçütü konseptinde yoksulluk sınırı olarak medyan gelirinin çeşitli yüzdeleri alınıyor. Bu, şöyle bir durumu daha beraberinde getiriyor: Bireylerin gelirleri artınca yoksulluk sınırının da öncesine kıyasla daha yukarıda olması beklenir. Bu durumda yoksulluk oranı hiç değişmeyebilir, ya da daha çok sınırın çevresinde bulunanları etkileyebilir (yukarı ya da aşağı yönlü). Aslında bu durum ölçütün kendi kavramsal - literatürde de kendine oldukça yer bulan- tartışmalarından bir tanesi. Bunun farkında olarak daha yapısal yollarla yoksulluk riskinde bulunanların gelirlerinin arttırılması sağlanabilir. Analiz sonuçlarına göre sosyal transferlerdeki parasal artışların etkisi diğer gelir türleri ile aynı yönde olsa da daha zayıf bir etkisi olduğu görülüyor. Ancak, yoksullukla mücadele politikası olarak sosyal transferleri salt çözüm olarak görmek yanlış olur. Çünkü, bireylerin sosyal transferlere bağımlı hale gelmesi sürdürülebilir büyümeye engel olabilir.

Yoksulluk, çok yönlü bir kavram olması nedeniyle, onunla mücadele politikaları da aslında birbiri içine geçmiş olmalıdır. Elbette, tek bir çözüm önerisi söz konusu değildir. Bu yüzden, birçok dinamiğin göz önüne alınıp ona göre politika tasarlanması gerektiğinin altını çizmek istiyoruz.

Kaynakça

- Acar, A., Başlevent, C. (2014). Examination of the Transitions of Households into and out of Poverty in Turkey, Betam Working Paper Series #15.
- Bane, M. J., Ellwood, D.T. (1983). Slipping into and Out of Poverty: The Dynamics of Spells. NBER Working Paper Series, Working Paper No. 1199.
- Seker, S.D., Dayioglu, M. (2014). Poverty Dynamics in Turkey. Review of Income and Wealth 2014. DOI: 10.1111/roiw.12112.
- Townsend, P. (1979). *Poverty in the United Kingdom*. Penguin Books, Middlesex.
- Ringen, S. (1988). Direct and Indirect Measures of Poverty. *Journal of Social Policy*, 17, 351–66.
- Sen, A. (1985). *Commodities and capabilities*. Amsterdam: North-Holland.
- Cappellari, L., Jenkins, S.P. (2004). Modelling low income transitions. *Journal of Applied Econometrics*, John Wiley & Sons, Ltd., vol. 19(5), pages 593-610.
- Dercon, S., Calvo, C. (2007). Chronic Poverty and All That: The Measurement of Poverty Over Time. Chronic Poverty Research Centre, Working Paper No. 89.
- Hoy, M., Zheng, B. (2011). Measuring lifetime poverty. *Journal of Economic Theory* 146 (2011) 2544-2562.
- World Bank. (2012). *World Development Report 2013: Jobs*. Washington, DC: World Bank. DOI: 10.1596/978-0-82139575-2.